

Министерство просвещения Российской Федерации
Министерство образования Республики Тыва
Администрация муниципального района «Бай-Тайгинский кожуун»
Республики Тыва»
МБОУ Кызыл-Дагская СОШ

Рассмотрено
Методическим советом школы
Заместитель директора по НМР
Салчак А.Б. С.С. ФИО
Протокол № 1
От «29» августа 2023г

Согласовано
Заместитель директора по УВР
Суге-Маадыр Д.А. Д.А. ФИО
Протокол № 1
от «29» августа 2023 г.

Утверждаю
Директор школы
Кочаа С.С. С.С. ФИО
Приказ № 1
от «01» сентября 2023г

Рабочая программа

учебного предмета

«Литературное чтение на родном тувинском языке»

для 3 класса начального общего образования

на 2023-2024 учебный год

Составитель Конгар-оол Вера Маратовна
учитель начальных классов.

с. Кызыл-Даг

Тайылбыр бижик

3-кү класстың «Литературлуг номчулга» эртемнге тургускан ажилчын программаны Россия Федерациязының «Россияның Школазы» деп өөредилге-методиктиг бөлүккө, Тыва Республиканың ниити өөредилгезиниң эге школага 1- 4 класстарга тыва дыл болгаш номчулга талазы-биле күрүне стандарттарынга дүүштүр, 2011 чылдың Э. Д. Ондарның 2- 4 класстарга номчулга программасынга болгаш 2013 чылда үндүргени 3-кү класстарның Л.С.Кара-оолдуң «Литературлуг номчулга» номунга даянып тургускан. Бо ажилчын программа эге школаның Федералдыг күрүне стандарттарының сорулгаларын чедип алырынче уланган.

Тыва уругларны шын, кижизиг, эртем-билиглиг кижилер кылдыр өөредири амгы үенин школаларының эң-не кол сорулгаларынын бирээзи. Үжүк-бижик номчуп билип эгелээриниң эң-не кол дөзү- эге класстар. 7-10 харлыынга чедир уругнуң чугаа-домааның аңгы-аңгы хевирлериниң (бижимел чугаа, номчулга, дыңнап билири) сайзыраарынга таарымчалыг уези. Ынчангаш тыва литературлуг номчулга эге школага чугула эртемнернин бирээзи.

«Литературлуг номчулга»

деп эртемниң өөредилге планында туружу

Ниитизи-биле программа ёзугаар 3-кү класска неделяда 2 шак, бүдүн чылда 68 шак көрдүнгөн.

«Литературлуг номчулга» деп эртемниң ниити характеристиказы.

Эге школага «Литературлуг номчулга» деп эртем өөреникчини чогаалга чаңгыс аай болгаш узуктелиишкин чок өөредиринин бир кезээ болур.

Эге класс өөреникчилериниң ук эртемни өөренип тура, амыдыралчы дуржулгазы байлак эвес болганындан чечен чогаалды сөстүң уран чүүлү деп шингээдип алыры онзагай.

«Литературлуг номчулга » кичээлдериниң, өске эртемнерге бодаарга, бир тускай чүүлү-кичээл бүрүзүнге чогаалдың жанр болгаш утказындан хамаарылга чок өөреникчилернин дыл-домаа база ниити кижизидилгезинче кичээнгейни угландыраы; сөзүглел бүрүзүн уругнуң аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадырындан аңгыда, мөзү-бүдүш талазы-биле шынарларын хевирлээр сорулгалыг ажыглаар.

Ук эртемни өөренип тура, эртемнер болгаш культуралар аразында харылзааны тургузар, ынчангаш орус база өске чоннарның аас чогаалы, чечен чогаалы, хүрээлел, уран чурулга, күш-ажыл кичээлдери-биле холбаары көрдүнүп турар.

Эге школага «Литературлуг номчулга» деп эртемни өөредириниң **кол сорулгалы**-торээн дылынга медреселдиг, шын база аянның номчуп билир кылдыр чаңчыктырарда, тыва дылда бижиттинген өөредилге, эртем нептергей база чечен чогаал сөзүглелдериниң утказын шингээдип, угаап бодаар чаңчылдарын оттуруп сайзыратпышаан, бот номчулга дуржулгаларыга даянып, номчукчу болур бүрүн эргезин хевирлээр.

Ук сорулганы боттандыраы-биле дараазында айтырыгларны шийтпирлээр:

- төрээн дылынга чугаа ажил, чорудулгаларынын бүгү хевирлерин (дыңнаары, номчууру, чугаалаары, бижири) сайзыратпышаан, өске кижилер-биле харылзаа тудуп билир кылдыр чаңчыктырар;
- тыва чечен сөстү эстетиктиг шингээдип алырынга белеткеп, төрээн дылынга номчуттунар сонургалын оттуруп сайзырадыр;
- тыва чечен чогаалдың сөзүглелдери-биле ажылдап билир кылдыр чепсеглээр сорулгалыг эге практиктиг билиглерни бээр;
- чаңгыс ол-ла темага бижиттинген тыва болгаш өске чоннарның чогаалдарын деңнеп, дөмей болгаш ылгалдыг чүүлдерин тодарадып билир кылдыр чаңчыктырар;
- уругларның номчаан чогаалдарынга даянып, оларның мөзү-бүдүжүн хевирлеп тура, эки-багай, буянның-бак деп чүүлдер дугайында билиглерин сайзырадыр, төрээн чону база өске аймак кижилер чурттап турар чурту дээш чоргааралын оттуруп, тыва болгаш Россияның

чоннарының культура база чечен чогаалын хундулеп билир кылдыр кижизитпишаан, өөреникчинин мөзү, эстетиктиг дуржулгазын байыдар.

«Литературлуг номчулга» деп эртемни өөредиринин кол угланыышкыннары

«Литературлуг номчулга » деп эртемни эге школаның 2-4 класстарына өөредирин барымдаалаан ийи кол угланыышкын бар:

1. Чугаа болгаш номчулга ажыл-чорудулгазының хевирлери;
2. Уругларның номчукчу ажыл чорудулгазы.

Номчулгага болгаш чугаа сайзырадылгазына өөреникчилернин билир ужурлуг кол билиглери, мергежилдери болгаш чаңчылдары

3-кү классты доозуп тургаш, өөреникчилер дараазында чүүлдерни шингээди алган турар.

Номчулганын чаңчылдары:

2-ги класска алган билиглерин улам ханыладыр болгаш быжыглаар.

Утка болгаш дыл-домааның талазы-биле чедингир сөзүглелди пауза, интонация болгаш номчулганың темпизин барымдаалап шын, медреселдиг, аянынг номчууру. Номчулга үезинде нарын сөстөрни, ылаңгыя кылыг сөстөрни, чүве аттарын, утка талазы-биле тудуш холбаалыг сөстөрни (чүве ады – биле эдеренчи, демдек ады – биле чүве адынын каттышканы) бот – боттарындан адырбайн, тудуштуруп номчууру. Сөзүглелде чугула утка илередир сөстү ылгап билири. Баштай иштинде номчааш, оон соонда аянынг, ыткыр номчууру. Диалогту аянынг рольдап номчууру. Иштинде оожум болгаш шилилгелиг номчулганың аргаларын шингээди алганы. Номчулганың темпизин сагып шыдаары. Таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени 1 минутада 65-70 хире сөс.

Сөзүглел-биле ажыл. Сөзүглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарның дес дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билир.

Улуг эвес сөзүглелди аңгы-аңгы кезектерге чарып, кезек бүрүзүнге ат (эге) чогаадыры; башкының дузазы-биле сөзүглелдин планын тургузары.

Номчаан чүүлүнүн утказын делгередир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары. Чогаалдың кол бодалын илередип, боттарының сөстери-биле ону бадыткаары. Чогаалдың киржикчилеринин чугаазын барымдаалап, оларга үнелел бээри.

Болуушкуннун чылдагаанын тайылбырлап шыдаары. Хайгаараан, көргөн-билген чүүлдеринин дугайында, башкының дузазы-биле сайгарган чуруктарга хамаарыштыр кыска чугаалар тургузары.

Делгеренгей болгаш кыска план езугаар номчаан чүүлүнүн утказын дес-дараалаштыр үшкү арындан чугаалап билири. Сөзүглелде билидинмес болгаш чаа сөстөрни, сөстүн чамдык уран аргаларын боттарының билир шаа-биле тайылбырлап шыдаары.

Чогаалдың кол темазына, кол утказына, идеязына хамаарышкан монологтарны (үзүндүлөр, абзацтар) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры. Чогаалдың маадырларының бирээзинин өмүнээзинден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири. Аас чогаалдарының болгаш чечен чогаалдың хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга. Басня, оң онзагай талазы.

3 -кү класстың өөреникчилеринин шингээди алыр билиглери:

- медреселди-биле шын номчуп, бижип болгаш чугаалаарына өөренир;
- төрөөн дыл болгаш литература талазы-биле эге билиглерни алыр;
- ном ажыглаарына чаңчыгар болгаш дылга сонургалы, номчулгага болгаш билиглерже чүткүлү хайныгар;
- мораль болгаш эстетика талазы-биле кижизитинер;
- өөренип турар чүүлдерин сайгарып, бөлүктөп, деңнеп, түңнеп билиринге, оларнын иштинден кол болгаш чугула чүүлдерни тып, тайылбырлаарына чаңчыгар.

3- кү классты доозуп тура номчулга программанын шингээди алганынын планнаттыг түнелдери

Личностуг (личностные результаты)

Өөреникчилер чүнү билир үжүрлүгүл:

- өөредилгенин чедииникини болурунун чылдагаанын тып билири;
- бодунун ажылын түнөп, үнөлөп билири;
- бодунун төрөөн чуртунга болгаш чонунга, ооң амыдырал-чуртталгазынын хамаарылгазын шингээди алыры;
- өске чоннарнын ниити мөзү-шынарынын, моральдыг нормаларынын талаларын билип алыры;
- бодунун-даа, өске чоннун кижилеринин кылган эки, багай талаларынын уг- шиин тып билири;
- моральдыг нормаларга болгаш этиктиг негелделерге дүүштүр аажы- чаңын таарыштылары;
- өске кижилернин сагыш-сеткилин, ишти-хөңүн билири болгаш олар-биле кады сагыш-човаары;
- уран-чечен культура-биле таныжып тура эстетиктиг овур –хевирлернин кижизиттинери;
- өөредилгеже, эртем-билигже чүткүлдүү;

Өөреникчилер чүнү билип алырыл:

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;
- аажы- чаңы моральдыг мөзү – шынарга, ужур-чурумга чагыртыры;
- өске чоннарнын хамаатыларынга дең хамаарылгалыг болуру.

Предметтиг (предметные результаты)

(Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»)

Номчулга болгаш чугаа сайзырадылгасы

Өөреникчилернин өөренип алган турар билиглери:

- утка болгаш дыл-домаанын талазы-биле чедингир сөзүглелди пауза, интонация болгаш номчулганын темпизин барымдаалап шын, медреселдиг, аянныг номчууру;
- таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени 1 минутада 65 – 70 хире сөс;
- чогаалдың адынга болгаш аңаа чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдың кол утказын тодарадып билири;
- чогаалдың темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлери, абзацтарны) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры;
- сөзүглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарнын дес-дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билири;
- улуг эвес сөзүглелди аңгы-аңгы кезектерге чарып, кезек бүрүзүнге ат (эге) чогаадыры; башкынын дузазы-биле сөзүглелдин планын тургузары база сөзүглелге болгаш ооң кезектеринге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири;
- номчаан чүүлүнүн утказын делгередир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары;
- уруглар библиотекасында бар номнар-биле, алфавиттиг каталог аайы-биле номнарны тып билири;
- номчаан номнарынын кыска тайылбырын тургузуп билири; справочниктер, энциклопедиялар болгаш уругларнын периодиктиг журналдары- биле ажылдап билири;
- чогаалдың кол маадырларынын чугаазын, чүнү кылып турарын барымдаалап оларга үнөлөп бээри;

Өөреникчилернин өөренип алыр аргалары:

- номчаан чогаалынга хамаарышкан бодунун үзел-бодалын бодунун сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- номчаан чогаалынын эстетиктиг болгаш мөзү-шынар талазы-биле бодунун бодалдарын чугаалап билири;

- номчаан чогаалының кол маадырларына болгаш чогаалды бижээн авторнуң позициязына хамаарыштыр бодунуң үзел – бодалын бодунуң сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- дөмей сөзүглелдерни болгаш айтырыгларга харыыларны бижимел хевирге тургузуп билири;

Чогаадыкчы ажылдар (Раздел «Творческая деятельность»)

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- диалогту аянның рольдап номчууру;
- план езугаар сөзүглелди тургузуп билири;
- хайгааралдың туннелинде бижимел чугааның хевирлерин (тодарадып бижири, угаап-бодаар), болган болушкуннуң чылдагаанын тодарадып тургаш, чугааларны тургузуп билири;
- бердинген тема езугаар чогаадыгларны, номчаан номунга, көргөн кинозунга, теледамчыдылгага, сөзүглелдерниң үзүндүлеринге үнелээшкннерни бижири билири;
- номчаан чугаазына шийжиткен көргүзүглерге киржири, шээжи-биле доктаадып алган шүлүктөрин, чогаалдың үзүндүлерин аянның номчуп билири;
- бердинген чуруктар езугаар чогаадыгларны тургузуп чогаадып билири.

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- чогаалдың маадырларының бирээзиниң өмүнээзинден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири; чугааның сюжедин болгаш кол маадырларының болушкуннарын улаштыр чогаадыры;
- номчаан чогаалдарына чуруктарны чуруп билири;
- бөлүк- биле ажылдап тура сценарийни болгаш проектилерни тургузуп билири;

(Раздел «Литературоведческая пропедевтика»)

Литература эртеминге баштайгы өөрөдиге

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- сөзүглелде чугула утка илередир сөстү ылгап билири; баштай иштинде номчааш, ооң соонда аянның ыткыр номчууру;
- аас чогаалдарынын болгаш чечен чогаалдарынын хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга; басня, ооң онзагай талалары- биле таныжары;
- авторнуң, кол маадырларның сөзүн, пейзажтын, маадырларның хевир дүрзүзүн, оларның чүнү кылып турарын, амыдырал-чуртталгазын тодарадып ылгап билири;
- авторнуң кол маадырларга хамаарылгазын тодарадып, чугаалап билири;
- жанрларны деңнеп тургаш ылгап билири (тоол – басня, тоол – тоолчургу чугаа, - тоол – чечен чугаа о. ө.);

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- аянның уран номчулганың аргаларын (деңнелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш, сөзүглелдерниң анализин кылып өөренири;
- аналогия езугаар, аянның уран номчулганың аргаларын (деңнелге, диригжидилге, метафора) ажыглап тургаш сөзүглелдерни, шүлүктөрни чогаадып тургузуп өөренири.

Метапредметтиг (метапредметные результаты)

Регулятивтиг (Регулятивные)

Өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- бодунуң кылыр ужурлуг ажылын планап болгаш салып алган сорулгалары-биле оларны дүүштүрүп билири;
- чаа өөрөнгөн уран – чечен чугаада башкының айтып кааны езугаар чүнү кылырын сагыыры;
- өөрөдиглиг кылдыныгларны аас болгаш бижимел хевирге кылып билири;
- болушкун төнчүзүндө , ооң түңнелдерин анализтеп болгаш демдээн салган соонда эдилгелерни кылып билири;

Өөреникчилерниң өөренип алыр аргалары:

- башкы-биле демниг ажылдажышкын үезинде чечен чогаалды өөренип шингээди алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;
- кылган ажылдарын ажыл үезинде болгаш ажыл соонда шын кылып турарын бот сайгарып шинчилеп билири;
- бодунуң номчулга ажылын планап билири.

Билип алышкын (Познавательные)

Өөреникчилернин өөренип алган турар билиглери:

- херек билиглери сөварьларны ажыглап тургаш тып билири;
- чогаалдарны болгаш ооң кол маадырларын деңнеп болгаш үнелел барымдаазын езугаар аңгылап билири;
- чогаалдың кол маадырларының сөстери, сагыш- сеткили, кылып турар чүүлдерин, аразында харылзааларын шингээди алыры.

Өөреникчилернин өөренип алыр аргалары:

- херек билиглери библиотекалардан, өөредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
- амыдыралдың болушкуннарын, чечен чогаалдын хевирлерин, кол маадырларын деңнеп болгаш аңгылап билири;
- чогаалды сайгарып турар үеде болгаш бодунуң амыдыралыңга даянып алгаш чылдагаан айтып турар харылзааларны, логиктиг угаан- бодалын аас болгаш бижимел хевирге шын тургузуп билири;
- бердинген статья-биле ажылдап билири (статьяның кол бодалын тодарадып, планын тургузары).

Коммуникативтиг (Коммуникативные)

Өөреникчилернин өөренип алган турар билиглери:

- бөлүкке ажылдап өөренири; бодунуң бодалыңдан аңгыда эжиниң үзел-бодалын база дыңнап үнелеп билири;
- түңнел үндүрерде бодунуң бодалын тайылбырлап билири болгаш эшөөоруннун үзел-бодалы- биле деңнештирип билири;
- эжинге херек медээни шын тода дамчыдып билири;
- демниг ажыл үезинде эжинге дузаны чедирери, бот-боттарын хынажып билири;
- диалог чугааны чорудуп билири;
- салдынган сорулгаларны чедип алырда чугааны шын тургузуп билири;

Өөреникчилернин өөренип алыр аргалары:

- салып алган сорулгаларны чедип алырда, өске кижилерниң үзел-бодалдарын база дыңнап билири;
- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

3-ку класстын доозукчусунун билиинге негелделер

Эге ниити өөредилге чериниң доозукчузу «Литературлуг номчулга» деп эртемни өөрөнгөн түңнелинде:

1. Бодунуң моон соңгаар сайзыраарыңга база өске эртемнерни чедишкинниг шингээди алырыңга номчулганың уjur-дузаның медереп билген турар болгаш үзүктел чок номчулга долгандыр турар хүрээлелди, делегейни база бодун билип алырыңга чугула арга деп чүүлдү шингээди алган турар уjurлуг;
2. Чечен чогаалды бүрүнү-биле үнелеп хүлээвишаан, номчаан чүүлүңге хамаарыштыр сеткил-сагыш хайнышкынныг харыыны берип, бодунуң бодалын илередип, чугаалажып турар кижизиниң бодалын хүндүлөп билер кылдыр өөрөнгөн турар;
3. Россияның өске чоннарының культура-төөгүлүг байлаа база бүгү кижиге төрөлгөтөнниң үлегерлери-биле, ол ышкаш тыва, орус классиктиг уруглар чогаалчыларның чогаалдары-биле таныжар аргалыг болур. Чогаалдарның дузасы-биле «эки», «багай», «чөптүг чорук», «шынчы чорук», «харыысалга», «алыс күзел», «човаачал», «дузааргак», «кээргээчел» деп этиктиг билиглери угаап, сагыш-сеткил база мөзү-бүдүш талазы-биле үнелелдери хевирлеттинген турар уjurлуг;

4. Амыдыралынга төрөл, өг-бүлө, кожа-хелбээ база эп-найыралдыг харылзааларнын чугулазын билип эгелээр болгаш «найырал», «бот-боттарын билчири», «бот-боттарынга дузалажыры», «хүндүлел», «ынакшыл», «төрөлзирек» болурунун дугайында билиглерни угаап бодаар аргалыг болур. Ол ышкаш бодунун үе чергези база улуг кижилер-биле харылзаа тударынын негелделери болгаш аргалары-биле таныжып, бодунун болгаш чогаалдын маадырларынын ажыл-херектерин деннеп коор билиглери хевирлеттинер;

5. Чечен чогаалды уран чуулдун онзагай хевири деп шингээди, ону уран чуулдун оске хевирлери-биле деннеп ооренип алган турар;

6 ооредилге база эртем-нептеренгей литература-биле ажылдаар эге билиглерни алып болгаш практиктиг ажылынга херек медээни тып болгаш ажылдап билир кылдыр ооренип алган турар.

Чугаанын хевирлери болгаш номчукчу ажыл чорудулгазынга хамаарыштыр негелделер:

Эге школанын доозукчузунун өөренип алган турар ужурлуг чуулдери:

- номчулганын сорулгаларын билген турар (номчукчунун сонuurгалын хандыраы-биле, номчуттунар дуржулгазын чедип алыры-биле, бодалдар болгаш барымдаалар, бадыткалдар болгаш оске медээлер тывары-биле);
- сөзүглелдин янзы-буру хевирлеринин утказын медеpелдиг хулээп алыры (дынналдыр база иштинде номчуп тура, дыннап тура), оларнын тускай хевирлерин тодарадыры (чечен, эртем-нептеренгей, ооредилге, тайылбырлыг), чогаалдын кол бодалы болгаш маадырларын тодарадыры, чогаалдын утказынын аайы-биле айтырыгларга харыылаары, болуушкуннарнын дес-дараалаашкаан тодарадыры, дыннаан азы номчаан ооредилге, эртем-нептеренгей база чечен чогаал созуглелинге айтырыгларны салыры;
- чогаалдын созуглелинге азы берген темага даянып, бодунун бодалын улуг эвес хемчээлдиг монолог чугаа хевирлиг тургузары (тоожуушкун, тодарадып чугаалаары, угаап бодаары);
- чугаа этикединин дурумнерин сагып, янзы-буру ооредилге болгаш амыдыралдын байдалынга диалог чорудары, номчаан азы дыннаан чогаалын сайгарып турда, диалог чугаага киржири;
- сос-биле ажылдаары (состун хой уткалыын, дорт болгаш доора уткаларын тодарадыр, бодунун сос курлавырын байыдары);
- номчаан чуулунун утказын билип турар кылдыр темпилиг номчуур (дынналдыр, иштинде);
- хемчээли назы-хар, клазынга дугжуп турар кылдыр чогаалдарны медеpелдиг болгаш аянынг номчуур;
- номчаан чогаалынын мөзу-шынар талазы-биле утказын тодарадып, маадырларнын аажы-чаңынын алыс ужурун сайгарып, боду туннелдерни кылып, маадырларнын ажыл-херектерин мозу-шынарнын унелелдери-биле дензигуурлээр;
- янзы-буру хевирнин сөзүглелдерин сайгарары-биле бодун аргаларны ажыглаар: чогаалдын кол бодалын тодарадыр болгаш чылдагаан харылзааларын тодарадыр; созуглелди кезектерге чарып, ат бээр; боду план тургузар; авторнун маадырга, болуп турар болуушкуннарга хамаарылгазын тодарадыры-биле ажыглаан уран аргаларын тывар(деннелге, диригжидилге, метафора);
- эртем-нептеренгей, ооредиглиг база чечен чогаал созуглелинин онзагайын барымдаалап, номчаан азы дыннаан чуулунун утказын дамчыдар; созуглелдин утказын катаптап чугаалаары (долу азы шилилгелиг);
- номчаан чуулун демниг сайгарар, сөзүглелге азы бодунун дуржулгазынга даянып, бодалын бадыткаар;
- чогаалдын адын азы допчузун көргөш, номнун дугайында билип алыры, берген темага библиотекадан херек номну дууштур шилип тывар;

- берген үлегерге даянып, чечен чогаалдын кыска аннотациязын тургузар (автору, ады, темазы, номчууру-биле сумелер);
- алфавиттиг каталогту база назы-харынга дуушкен словарьлар болгаш тайылбыр литератураны боду ажыглаар.

Бо ажылчын программа 1 чыл иштинде күүседип, чедип алырынче угланган.

**3-кү класска литературлуг номчулга кичээлинге ажыглаар
календарь-тематиктиг планнаашкыны**

№	Кичээлдин темазы	Ай, хүнү	
		План-биле	Факт аайы-биле
1	Экии, литературлуг номчулга. Мөөрей «Угаанныглар, сагынгырлар», «Тыва черге йөрээл». Е. Танова	02.09	
2	Тывызыктар	05.09	
3	Үлегер домактар	09.09	
4	Оюн үдээн чугаалар. Узун-тыныш	12.09	
5	«Аккырмаа биле ийи» С. Сүрүң-оол	16.09	
6	«Бодалга бодааным» Н. Носов	19.09	
7	«Ийи 2» Е. Танова	23.09	
8	«Эдилелдин ээзинде» Ч. Ондар	26.09	
9	«Күскү аргага» О. Сагаан-оол	30.09	
10	«Кайгамчыктыг картошка» Э.Кечил-оол	03.10	
11	«Кыштын тыныжы» Ч. Ондар	07.10	
12	Харылзаалыг чугаа сайзырадылгазы. Чогаадыг. «Дүжүткүр күс».	10.10	
13	«Шартылаа биле кымыскаяк» Ю. Кюнзегеш	14.10	
14	«Ажыл» Ю. Кюнзегеш	17.10	
15	«Арзылаң биле Пар» О. Сувакпит	21.10	
16	«Салаалар» О. Сувакпит	24.10	
17	«Мыйыт» К-Э. Кудажы	28.10	
18	«Ууттунмас тоорук» С. Сүрүң-оол	07.11	
19	«Алдын шынаа» М. Пришвин	11.11	
20	Чогум чүл ол, уруглар?С. Комбу	14.11	
21	«Хек» С. Сүрүң-оол	18.11	
22	«Кушкаштарның медээзи» Г. Скребицкий	21.11	
23	«Кыш» Б. Хөвөңмей	25.11	
24	«Кыштын шүлүкчүзү» М. Кенин-Лопсан «Кыш». А. Пушкин	28.11	
25	«Харжыгаш». М. Кенин-Лопсан. КДН. «Хуулгаазын кыш». К.Ушинский.	02.12	
26	«Ак кодан». Л. Толстой	05.12	
27	«Соок-Ирей». Л. Чадамба	09.12	
28	«Өскүс аңгыр». М. Кенин-Лопсан	12.12	
29	«Хүрээлелди камгалаңар». Ч. Кара-Күске. Коллективтиг ажыл. Проект «Бойдусту камгалаңар».	16.12	
30	«Эмнеп алган». О. Сувакпит. КДН. «Дээрге демисел». К.Кудажы.	19.12	
31	«Сагынгыр күске». С. Пюрбю	23.12	
32	«Угаанныг күске». С. Маршак	26.12	
33	«Кажар дииң». С. Пюрбю	09.01	
34	«Оптуг чыккылаа» С. Пюрбю	13.01	
35	«Бодаган» .Т. Кызыл-оол	16.01	
36	«Багай чаңчыл». Т. Кызыл-оол	20.01	
37	«Шолалатканым». Э.Кечил-оол	23.01	

38	«Ийи алышкы». <i>А. Барто</i> КДН. «Эки турачы». <i>О.Сувакпит</i>	27.01	
39	Бистиң проективис «Бистиң ачаларывыс (акыларывыс– Ада-чуртувустун камгалакчылары»	30.01	
40	«Ием холу». <i>Б. Хөвөңмей</i>	03.02	
41	«Ававыс чокта». <i>С. Тока</i>	06.02	
42	«Ава сөзүн дыңнаваска». <i>Э. Кечил-оол</i>	10.02	
43	Чугаа сайзырадылгазы. Сюжеттиг чурук-биле чогаадыг «Ава».	13.02	
44	«Онза үе». <i>О. Сагаан-оол</i>	17.02	
45	«Часкы тарылга». <i>Л. Чадамба</i>	20.02	
46	«Чыраа кулун». (Тыва улустун тоолу)	24.02	
47	«Хам Бөрү биле Шинчээчи Бөрү». (Тыва улустун тоолу)	27.02	
48	«Хараган бажында дүк». (Тыва улустун тоолу) КДН. «Мактаныкчы күскелер» (Тибет улустун тоолу).	02.03	
49	«Мени таныыр». <i>К Ондар</i>	05.03	
50	«Сайдаяк». <i>С. Комбу,</i> «Оол биле кушкаш». <i>О. Саган-оол</i>	09.03	
51	«Элик оглу». <i>О. Сагаан-оол</i>	12.03	
52	«Дуза дилээн адыг» (Тоогу чугаа)	16.03	
53	«Аскыр Дагаа чүге даң бажында алгырар апарганыл?» (Тоолчургу чугаа)	19.03	
54	«Дээлдиген үнү». (Тоолчургу чугаа)	23.03	
55	«Чылгылаар мен». <i>Ч. Кара-Күске.</i> «Чунгу» <i>Ч. Кара-Күске</i>	02.04	
56	«Таныжылга». <i>А. Шоюн</i>	06.04	
57	«Шериг-оолдун олчазы». <i>С. Сүрүң-оол</i>	09.04	
58	«Алышкылар». <i>Ч. Кара-Күске</i>	13.04	
59	«Чаан болгаш Моська». <i>И. Крылов</i>	16.04	
60	«Өшкү биле Бөрү». <i>Л. Толстой.</i> КДН. «Хараар-Коля» <i>М.Эргеп.</i>	20.04	
61	«Бят чок крокодил» (кхмер тоол)	23.04	
62	«Ийи элчиген» (кыргыс улустун тоолу)	27.03	
63	Экскурсия. Алдан-Маадыр музейи.	07.05	
64	«Танды кежии». <i>К-Э. Кудажы.</i> Чугаа сайзырадылгазы. Өөредилгелиг эдертиг «Чайын».	11.05	
65	«Мунгашталган балыктар». <i>М. Кенин-Лопсан</i>	14.05	
66	«Артыш». <i>Е. Танова.</i> Бистиң проективис «Мээң ынак чогаалчым»	18.05	
67	«Каас үе». <i>Л. Чадамба,</i> «Чодураа». <i>С. Сүрүң-оол</i>	21.05	
68	«Чайлагга». <i>С. Сарыг-оол,</i> «Солун чайым». <i>Э. Кечил-оол</i>	25.05	